

למה זלנסקי לובש חולצה קצרה? סוד בגדי הכהונה ותחפושות הפורים

העולם כולו צפה בתדהמה בעימות בין טראמפ לזלנסקי בסוף השבוע. בכלי התקשורת דווח שאחת הסיבות לזעמו של טראמפ היה הביגוד אתו הגיע זלנסקי לבית הלבן. במקום ז'קט ועניבה כיאה לפגישה דיפלומטית בדרג גבוה, זלנסקי הגיע עם החולצה השחורה אותה לובש מראשית המלחמה, שמסמלת את היותו שריו בתוך קרב ממושך ולא בדרך להסכם שלום, כפי שרוצה הנשיא האמריקאי.

השאלה היא מה חשוב הבגד במחלוקות הרוח-עולם? במבט רחב יותר, למה אנו מייחסים כל כך הרבה אנרגיה ללבושים שאנו עוטים על עצמו, עד שלפי chatgpt, הביגוד הוא אחד מחמש הנושאים החשובים בחייו של האדם (אחרי בריאות, קשרים חברתיים, יציבות פיננסית והגשמה עצמית) וההוצאה השנתית העולמית על בגדים ואופנה חוצה את השלוש טריליון דולר?

התמיהה עולה להבדיל כבר בתורה ומתעצמת בפתחו של חודש אדר: מדוע מקדישה פרשת תצווה פרק ארוך בן 43 פסוקים – פי אחת וחצי מסיפור בריאת העולם שתופס 31 פסוקים ופי שלוש מעשרת הדברות שתופסות רק 14 פסוקים – להוראות עיצוב בגדי הכהונה? מה כל כך חשוב בבגדים שראוי לאריכות כזו?

יתירה מכך: חז"ל מלמדים כי כל ההיסטוריה מנסים אנשים לשים ידם על בגדי הכהונה. אדם הראשון, יעקב ועשו, ועד אחשוורוש בשושן הבירה – עטו עליהם את בגדי הכהונה. והשאלה עולה מאלה: **מה משמעות ההתעטפות בבגדים?** וכי אחשוורוש שלבש בגדי כהונה יהפוך להיות כוהן?

בערב פורים, עולה כמובן גם שאלת התחפושות: מה התפקיד שלהן בחג חשוב ומרכזי כל כך?

אנו רוצים לפתח נקודה מיוחדת במינה, בעלת משמעות לתחום הלבושים והצניעות: **הבגד מביא את האדם למקום שהוא רוצה להיות בו.** הבגד עושה את האדם עצמו. הבגד מרים מעל ההווה ומגשים את החלום. החומר משמש כלי לרוח ומעניק לה לבוש ממשי. כשאדם לובש בגד מפואר – הנפש נכנסת לסיפור ומרגישה עושר. כשאדם לובש בגד שמסדר סמכות – הוא עובר למצב נפשי כזה.

מכאן חשיבות הנחת הכיפה על הראש, ושמירת הצניעות אף לגברים ואף בתוך כותלי הבית. שכן הבגד מעצב את תחושות הנפש וקובע להן כלי מציאות.

בחלק האחרון של השיעור, נדבר על אודות החשיבות המכרעת של הדברים ביחס לשליטה בשלוש הלבושים הנפשיים – המחשבה, הדיבור והמעשה. בהערה¹ הובא סיפור בלתי רגיל.

¹ גברת טייבל ליפסקר הייתה אישה דגולה, שעברה כמו בנות הדור שלה, מסכת חיים מורכבת. היא גדלה בצל רדיפות המשטר הקומוניסטי, נאבקה לגדל משפחה בת תשעה ילדים באימת החושך הקומוניסטי, בהמשך ברחה המשפחה מרוסיה והתגלגלה בין מחנות פליטים באירופה. כשהגיעו לאמריקה, היה קשה להשיג פרנסה ליהודי שומר שבת ואתגרי היום-יום עלו על גדותיהם.

היא חשה עייפות מנטלית וחוסר חשק לחיים. פעם עברה לפני הרבי מליובאוויטש ושאלה כיצד להתמודד עם רוח העצב ששורה עליה? הרבי הורה לה לרקוד בחתונות. בכל ערב מתקיימת חתונה באולם המרכזי בשכונת קראון הייטס בברוקלין והיא תתלבש הטב ותצא לשמח את הכלה. בכל ערב במשך עשרות שנים היא ענדה את תכשיטיה, נכנסה לאולם ופיזזה סביב הכלה. בחלק מהאירועים לא ידעה את שם הכלה, לעתים היה זה חסד ממש: חתונות של משפחות קטנות שלא התקבץ קהל וגברת ליפסקר הייתה מסמרת הערב. בכה שבת תשסח, בנה הצעיר, ר' שמואל, הכניס לחופה את בנו הצעיר, נכד הזקונים של הסבתא ליפסקר. דקות לפני החופה, הסבתא בת ה-94, חשה רע ואושפזה בטיפול נמרץ. מצבה הוגדר קריטי וילדיה ונכדיה עזבו את אולם החתונה להתקבץ בבית הרפואה. האחות נדהמה למראה בגדי הפאר של כולם: "מה זה? חתונה?". כך זכתה לעזוב את העולם - כמו שהיא חיה בו (שמעתי מנכדה, הרה"ח יוסף יצחק ג'ייקובסון).

ב. פרשת תצווה ממשיכה את מתן ההוראות להקמת המשכן ומתקדמת שלב: מהבית אל העובדים.
 בו. תחילה נמסרות ההוראות לתפירת בגדי הכהונה ואחר כך ההנחיות לקידוש הכהנים לעבודה.

הכהנים נחלקים לשתי קבוצות: כוהן הדיוט שהם כלל הכהנים במשכן, וכוהן גדול העומד בראש הבית. כהן הדיוט לובש ארבעה בגדי פשתן לבן - כתונת, מכנס, אבנט ומגבעת. ואילו כוהן גדול מוסיף עליהם עוד ארבעה בגדי צמר שמשולב בהם זהב: ציץ, חושן, מעיל ואבנט.

תפקיד בגדי הכהונה היה "לכבוד ולתפארת" והרמב"ן מרחיב כי הקונספט העיצובי בבסיס הבגדים היה לפאר כבגדי המלכים ולעטוף את הכהנים בהוד והדר אצילי.

1. שמות כח: ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ... חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט [ומכנסיים ככוהן הדיוט].. ועשית ציץ זהב טהור... ולבני אהרן [כוהני הדיוט] תעשה כתנת ועשית להם אבנטים ומגבעות ... לכבוד ולתפארת ... ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה.

רמב"ן ב: אלה הבגדים לבושי מלכות הן, כדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה ... וכן במעיל וכתנת, דכתיב (שמואל ב יג, יח לגבי תמר אחות אמנון): 'ועליה כתונת פסים כי כן תלבשנה בנות המלך הבתולות מעילים' ... והמצנפת ידועה גם היום למלכים ולשרים ... והציץ נזר המלכים הוא.

אולם ברור שזה לא כל העניין. שכן התורה לא הייתה מאריכה בדבר שיכול להילמד מלבושי המלכים. בצלאל היה יכול לשאוב השראה מבגדי השרים באותה העת ולעצב בחוכמת עצמו סט בגדי יוקרה.

בספרי קבלה מוסבר שבגדי הכהונה היו הרבה יותר מלבושי מלכים של מטה ורמזו ללבושי המלך למעלה. בגדי כוהן הדיוט שנתפרו מפשתן לבן (למעט האבנט שהיה בו גם פס צמר) הם סמל למידת החסד ואילו ארבע בגדי הכוהן הגדול הנוספים שהיו בגדי זהב, סימלו את הגבורה.

אור החיים פרשתנו: לפי דבריהם (הקדמת תיקוני זוהר) ארבע בגדי לבן ירמזו אל ד' אותיות שם 'הוה-ה' [שורש החסד והרחמים] וארבע בגדי זהב ירמזו אל ארבע אותיות שם 'אדני-י' [שורש הגבורה].

בכך מבארים מאורי החסידות את הסיבה שכוהן גודל נכנס לקודש הקודשים ביום הכיפורים כשהוא לובש אך ורק בגדי לבן ככוהן הדיוט (וגם האבנט היה מפשתן לבן בלבד בלי צמר, דלא כמו האבנט של כל ימות השנה). שכן בכניסתו לפני ולפנים אין מקום לגבורה כלל, אבל בכל ימות השנה היה ביכולתו למתק הגבורות בחסדים ולגרום בכפרתו את הכנתם בפני החסד².

אור ישראל (המגיד מקוזניץ) על תיקוני זוהר: כהן הדיוט לא היה כוחו להמתיק הדינים כל השנה, לכן לבש ארבע בגדי לבן. משא"כ כהן גדול משמש כל השנה בשמונה בגדים וכולל הגבורות בחסדים. אבל ביום הכיפורים שנכנס לפני ולפנים, לבש ארבע בגדי לבן להמשיך מלובן העליון שאין בו דין כלל.

כאן עולה השאלה הראשונה: איך זכו הבגדים לכבוד כזה? למה נרמזו רעיונות עמוקים כל כך בדבר חיצוני כבגד? מה לבגדי מטה ולאורות של מעלה?

התמיהה גדולה יותר: התורה מדגישה שהבגדים עושים את הכוהן לכוהן. ההקדשה הראשונית לכהונה תלויה בבגדים וכך העבודה עצמה אינה יכולה להיעשות ללא בגדים, עד שכוהן שעבד מחוסר בגדים חייב מיתה כי הוא כמו זר שעבד בקודש.

שמות כח, ג: ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי – רש"י: לקדשו - להכניסו בכהונה על ידי הבגדים. **מג:** והיו על אהרן ועל בניו ... ולא ישאו עוון ומתו – רש"י: למדת שהמשמש מחוסר בגדים חייב מיתה. **זבחים יז, א:** בזמן שבגדם עליהם - כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם – אין כהונתם עליהם.

תמוה: הרי הכוהן התברך בגנים של כוהן, הוא נושא בדמו אישיות של אהרן הכהן, כפי שהארכנו בהזדמנויות קודמות, שהכהנים נושאים אופי של חסד ומעורבות. וכיצד יתכן לומר שמהותו תלויה בבגדיו? וכי מלך שלא לבש בגדי מלכות – אינו מלך?!

² רמזים נפלאים אודות המשמעויות הקבליות של בגדי הכהונה בכתבי רבותינו נשיאנו, ראו בספרו החדש והמקורי של הרב מנחם מענדל רייצעס, "הנסתרות", חלק ב, פרשת צו.

הנושא מעניין יותר. ראשית, נשים לב **שרעיון הביגוד בכלל הוא המצאה אלוקית ולא אנושית**. בעוד שהאדם יצר בעצמו את כל צרכי הקיום שלו – מזון, בית ובגדי עבודה, הרעיון של ביגוד הוא המצאה אלוקית. בעלי החיים אינם לובשים בגד בכלל. האדם אחרי החטא, חשב רק על כיסוי איבריו המוצנעים ואילו הבגד השלם הוא יוזמה עליונה.

2. בראשית ג: ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת ... ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם.

אדם וחווה כיסו את איבריהם המוצנעים עוד לפני שהתגלה אליהם האלוקים. אחר כך מתגלה אליהם הקב"ה ומוסיף כתנות עור ומלבישם. כך שעצם הבגד השלם הוא יוזמה אלוקית. המפרשים ממשיכים ודנים איזה בגד שלם עשה להם האלוקים:

תרגום אונקלוס: לבושין דיקר (לבושי יקר וגדולה).

מרחיב המדרש **בראשית רבה ד,ח: כיון שאדם הקריב קרבנו, לבש בגדי כהנה גדולה .. כיון שמת אדם מסרן לשת, שת מסרן למתושלח ומתושלח מסרן לנח, שעמד והקריב קרבן, ונח מסרן לשם שנאמר בו 'ומלכי צדק מלך שלם ... והוא כהן לא-ל עליון', שהקריב קרבן ככהן. והוא מסרה לאברהם שהקריב קרבן, שנאמר 'ויעלהו לעלה תחת בנו', והוא מסרה ליצחק [ויצחק מסרה לעשו בכור]... ויעקב נטלן בערמה מעשו, שאמר 'מכרה כיום את בכרתך לי' ... שהיה יעקב מבקש להקריב ולא היה בכור, אמר עשו מה אני מבקש מן הבכורה הזאת? שהרי 'הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה'.**

רבינו בחיי מוסיף רמז נאה לחידושו של המדרש, שהבגדים של אדם הראשון היו בגדי כהונה:

רבינו בחיי בראשית ג,כא: נאמר 'ויעש ה' אלוקים לאדם כתנות עור וילבישם' וכך (בפרשת צו בבגדי כהנה) 'וילבשם כתנות'. ועוד בכתוב הנ"ל של 'ויעש כתנות' יש שמונה תיבות ובגדי כהונה הם שמונה.

למדנו מדברי המדרש שמאדם הראשון עד יעקב ועשו, כולם מתאמצים לשים ידם על בגדי הכהונה. אבל זה לא נגמר שם, אלא ממשיך ומסתעף עד משתה אחשוורוש בשושן הבירה.

הגמרא מוצאת רמזים במגילה לכך, שמשתה אחשוורוש היה חגיגה של ביזוי כלי הקודש והמקדש. סיפור המגילה מתרחש שבעים שנה אחרי גלות ירושלים לבבל, ואחשוורוש רצה להפגין את העובדה שגלות בבל סופית וירושלים לא תשוב לבבל. (צריך לזכור שאחשוורוש מלך לאחר שכורש ביטל את הרשות לעלות לירושלים, כשראה את הנזק הכלכלי שנגרם לארצו. לכן היה לאחשוורוש אינטרס לבצר את מלכותו ולבטל את חלומות העלייה לארץ ישראל).

הגמרא מתארת איך בכל יום מ-180 ימי המשתה, הוציא אחשוורוש עוד מאוצרות ירושלים וחגג את שליטתו בכלי המקדש. הגמרא מוסיפה כי אחשוורוש עצמו לבש במשתה את בגדי הכהן הגדול.

מגילה יב: בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו - מלמד שלבש בגדי כהונה, דכתיב הכא 'יקר תפארת גדולתו' וכתוב התם 'לכבוד ולתפארת'.

הרוקח על מגילת אסתר: 'חור כרפס ותכלת' – האות 'ח' של 'חור' היא גדולה במגילה – לרמז לשמונה בגדי כהונה שלבש אחשוורוש.

שוב עולה התמיהה: הרי כל המוזכרים לא היו כוהנים ומה משמעות ההתעטפות בבגדי כהן גדול?

הכלי יקר בפרשתנו מזכיר אדם נוסף שחשק בבגדי הכהן הגדול והיה מוכן אפילו להתגייר לשם הזכות ללבושם. הגמרא (שבת לא) מספרת על אותו גוי שעבר ליד התלמוד תורה ושמע מורה מלמד לתלמידיו על יופי ופאר בגדי הכהונה וחשק ללבושם. נכנס לשמאי וביקש להיות כהן גדול כדי לזכות ללבוש הבגדים ושמאי זרק אותו. הלך לבית המדרש ממול והלל קיבלו במאור פנים. הורה לו לשבת וללמוד תורה כדי להיות בקי בכל דרכי הכהונה. התחיל מבראשית וכשהגיע לפסוק 'והזר הקרב יומת' ושמע שזר אינו מוכשר לכהן ונהרג – נבהל והתגייר לשם שמאים, ללא חפץ בבגדי הכהונה.

שוב עולה השאלה: למה היה כדאי לו להתגייר בשביל ללבוש הבגדים? מה תיתן לו הליבישה?

כלי יקר כח,לט: מה הייתה כוונת הגר שהיה אומר אתגיר על מנת שיעשוני כ"ג כדי שילבש בגדים אלו? וכי היה כל כך שוטה שרצה להתגיר בעבור לבישת הבגדים?! אלא שמע קול סופרים קוראים שבגדי הכהונה מכפרים על כמה עברות (עבודה זרה וכו') וידע הגר שעבר על כל אלו בגיותו והוא צריך לכל הכפרות האלו. ונראה שזו הייתה כוונת אחשוורוש שנתלבש בבגדי כהונה... כי טעה לומר שלבישתם יהיה לו לכפרה על כל שמנה ראשי עבירות אלו.

הכלי יקר עונה שהגוי ואחשוורוש רצו להשיג כפרה על ידי לבישת הבגדים. וזה גופא צריך ביאור: איך מעשה חיצוני כלבישת בגדים יוצר כפרה?

החשיבות המכרעת שמעניקה ההלכה ללבוש, מסתעפת לכל תחומי החיים. בתפילה צריך להתלבש בבגד ראוי, בשבת צריך להחליף בגדים³, ואפילו כשהאדם – גבר או אישה – נמצא לבד בביתו, עליו להקפיד על צניעות הלבוש.

שו"ע אדמו"ר הזקן ב,א: אפילו כשהוא יחידי בלילה ובחדרי חדרים צריך לנהוג בצניעות ובושת לפני הקב"ה אשר מלוא כל הארץ כבודו ... ולכן לא יגלה את בשרו ואפילו מעט כל מה שדרכו להיות מכוסה בבגדים ... ואפילו כשנכנס לבית הכסא ... יגלה רק כמה שצריך לבד.

שם סימן צח: התפלה היא במקום קרבן ולכן צריך ליזהר שתהא דוגמת הקרבן ... וראוי שיהיה לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה כמו בגדי כהונה, אלא שאין כל אדם יכול לבזבז על זה ומכל מקום טוב שיהיו לו מכנסיים מיוחדים לתפלה משום נקיות.

עלינו להבין הדברים לעומקם: מה משמעות ההתעטפות בלבוש?

בשולי הדברים יש להרחיב רעיונות נפלאים לגבי מנהג התחפושות בפורים, כמובא בהערה⁴.

³ כאשר האדמו"ר הזקן היה במעזריטש, היתה לו חולצה אחת בלבד. הוא טרח לכבס אותה בנהר כל יום שישי כדי שיהיה נקי לכבוד שבת. מסופר שכאשר הושם בבית הכלא והרשויות לא הרשו להביא לו בגדי שבת, היה קושר מטפחת לקצה בגדו על מנת להאריכו מעט ולשוות לבגדיו מראה חגיגי בשבת.

⁴ מנהג התחפושות הוא קדום וטהור ומובא ברמ"א (תרצו,ח): "מה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אישה, אין איסור בדבר, מאחר שאין מכוונים אלא לשמחה". מסופר כי הרמ"א הוספד בהלווייתו בכך, שנהג בעצמו להתחפש בפורים (ספר לב העברי א/עמוד ד): "שמעתי שהרמ"א ז"ל מת בן ל"ג שנים, ביום ל"ג בעומר, בשנת של"ג וכתב ל"ג ספרים, והמספיד סיפר עליו ל"ב שבחים והיה מצטער למצוא עוד שבח להשלים מנין ל"ג, עד שבא זקן אחד ואמר שמנהג רמ"א ז"ל היה להתחפש בפורים בבגדי עני, ובכל בית שואל מים לרחוץ ידיו לאמור כי עוד לא התפלל ערבית, למען יזכרו בני הבית להתפלל ערבית בטרדתם בסעודת פורים". שמעתי הסבר נאה מאחורי מנהג התחפושות: המאבק הראשון בין עם ישראל לעמלק היה באמצעות תחפושת. עשו הוא סבו של עמלק (שהיה בן אליפז בן עשו), וכאמור בפנים, יעקב קנה את הבכורה מעשו בגדי לקבל הזכות ללבוש בגדי הכהן הגדול שעשו הבכור ירש מיצחק. יותר מזה, במעשה גניבת הברכות, יעקב לובש את בגדי עשו ומקבל את הברכות בתחפושת שהוא הגדול.

הדברים מתהפכים במגילת אסתר, כשהמן – נכדם של עשו ועמלק – מלביש את מרדכי בבגדי חור ותכלת ומודה שהוא הגדול. לכן מנהג התחפושות בא לאשר את הצלחת התחפושת של יעקב בהיותו הגדול והחשוב. לעניות דעתי, אפשר לבאר באופן נוסף וחסיד: בספר 'ביאורי החומש' (היכל מנחם) מובא ביאור מרומם למעשה גניבת הברכות בשם "כ"ק אדמו"ר", ללא ציון מקור. העורכים אומרים שנפלה שגגה והרעיון לא מובא בתורת אדמו"ר, אלא הוא ביאור חסידי קדום מאדמו"ר פולין, כר' יצחק מוורקא והדברי חיים מצאנז. רבקה הליבישה את יעקב בבגדי עשו, כדי לגרום שגם יעקב שנראה לבוש כעשו יקבל הברכות. רבקה הייתה יכולה לשלוח את יעקב בגלוי לקבל הברכות ולפעול שיצחק ישמע לה, אבל רצתה שגם ילד יהודי שנראה בחיצוניות כעשו ייהיה שייך לברכות העליונות. לכן יצרה עירוב מוזר של יעקב שלובש בגדי עשו וכך הברכה תחול על כלל ישראל – הן יעקב בגלוי והן יעקב שעטוף בבגדי עשו.

המגילה מוכיחה את הצלחת המהלך: יהודי שושן היו במדרגה נחותה ביותר, בהיותם בחוץ לארץ ולאחר שאכלו ונהנו בסעודתו של אחשוורוש. בכל זאת דווקא אז הגיעו למדרגה העליונה ביותר, כאשר 'ק'ימו וקבלו היהודים' ונענו כולם לקריאת אסתר "לך כנוס את כל היהודים אשר בשושן". לכן מנהג התחפושות בא לאשר את מעשה רבקה ולהוכיח שהתחפושת היא חיצונית בלבד ויעקב נשאר לעולם יעקב.

ג. המשמעות הפשוטה של הבגדים היא אמצעי **תדמית**. הבגד הוא דרך לבנות מוצר **בעיני הרואה**. כחלק מההצגה שאדם עושה בעיני זולתו - הבגד תופש מקום חשוב בבניית רושם ראשוני⁵. בבחינת מי שמתלבש טוב – כנראה שווה טוב. כך פשטות המילים "לכבוד ולתפארת", שבגדי הכהונה נועדו לעורר כבוד בעיני **הרואים**.

כך דברי הגמרא (**שבת קיג,ב**): "כתוב בישעיה [על חיילי סנחריב]: 'ותחת כבודו - יקד יקוד כיקוד אש' [היינו שתחת כבודם יישרף ולא כבודם ממש, מהו 'כבודם' ומה נמצא 'תחת כבודם']? ... רבי יוחנן היה קורא **לבגדיו** – **'מכבדיו'** [ולכן גופם שתחת בגדיהם יישרף]". כך דורשים חז"ל לגבי שבת:

3. שו"ע רבנו רסב,ג: חייב כל אדם להשתדל בבגדים נאים לשבת... ובדברי נביאים נאמר 'וכבדתו מעשות דרכיך' ודרשו חכמים 'וכבדתו' - שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול'... שהמלבוש נקרא כבוד, שהוא מכבד את האדם כשבא למקום שאין מכירים אותו ורואים אותו בבגדי חמודות⁶.

בהערה⁷ הובא סיפור מדהים לפורים ועוד⁸ סיפור יהודי מתוק.

[תפישת הלבוש כצורת שיווק, מקבלת גם מובן חמור יותר: תחפושת של שקר והטעיה. הנביא ישעיה מקשר בין המילה "בגד" למילה "בגידה", ככתוב "ובגד בוגדים בגדו". יצוין גם שהמילה "מעיל" מזכירה את המילה "מעילה". שכן הבגד יכול לשמש לשם הסתרה ורמייה. במובן הזה, הבגד אינו עושה את האדם, אלא מחביא את אישיותו האמיתית ויוצר מצג שווא בפני העומד מולו.

יעקב לובש בגדי עשו כדי להסתיר זהותו. אחי יוסף מציגים את כתונת יוסף כשהיא טבולה בדם ומכריזים שקר: "טורף טורף יוסף חיה רעה אכלתהו". גם תמר מכסה עצמה בצעיף להטעות יהודה].

אולם, קשה לקבל את משמעות בגדי כהונה רק כדרך לייצר רושם בעיני הרואים. שכן לא ברור למה קדושת הכהן תלויה בבגדים וללא הבגדים אינו בגדר כהן? וכי אם חסר בשיווק – חסר בעצם האדם? גם למה היה חשוב לקב"ה להלביש את אדם בבגדי כהן גדול וכי היה משהו שיראהו?! עוד לא ברורה מצוות הצניעות אפילו **בחדרי חדרים** כשאיש אינו רואה, כנ"ל?

⁵ **בדיחה**: צעיר ישראלי נסע לפגוש משקיעים בלונדון והתייעץ עם חבר מה ראוי ללבוש כדי לעשות רושם טוב. החבר אמר לקחת ז'קט. הוא נפגש עם המשקיעים במשך שבוע ימים והרשים אותם. לפני שנפרדו, ניגש אליו המשקיע הראשי ואמר: "טוב שבאת עם ז'קט, אבל פעם הבאה אל תביא ז'קט אחד לשבוע ימים..."
⁶ הרבי הטעים בכך בחריפות את חשיבות הלבוש בצניעות (שיחת יום שמחת תורת תש"ל): "לדאבוננו נעשתה באמריקה פרצה גדולה בעניין הלבושים ולכן יש להסביר שהנהגה באופן של היפך הצניעות מורה על פחיתות הכי גדולה: היא כאילו אומרת שהדרך היחידה שתמצא חן בעיני הבחור היא – לא על ידי שכל ולא על ידי רגש – אלא דווקא על ידי שתגלה טפח שצריך להיות מכוסה. בהנהגה כזו היא נושאת שלט ומודיעה ברבים שאין לה מעלות של בן אדם: לא שכל ולא רגש ולא שאר מעלות אנושיות והמעלה היחידה שיש לה שהיא מגלה טפח".
⁷ ליל פורים תש"ס (2000), לפני עשרים וחמש שנה. טנדר הפיג'ו של בית חב"ד קריית-ארבע יצא מבסיס צה"ל בחברון לכיוון מחסום תרקומייה. בתוך הרכב ישבו שבעה בחורים שיצאו לשמח את החיילים ובראשם עמד צעיר נמרץ בשם מנדי אופן ולידו יושב אחיו הצעיר, שמוליק.

300 מטר ממחסום תרקומייה, נפתחה אש תופת לעבר הרכב. חוליית מחבלים ארבה בעיקול הכביש ושיגרה מטחי ירי. נהג הרכב סחט את הדוושה עד שהגיע אל המחסום. שמוליק אופן קרס על הכביש. הקליע חצה את צווארו מצד לצד ונבלם במרחק סנטימטר מהעורק הראשי. מצבו היה אנוש. החובשים הרדימו אותו והעלו במהירות על אמבולנס. לפנייהם עמדה דרך של כחמישים דקות לירושלים והחובש העריך כי הפצוע לא ישרוד את הנסיעה. לפתע האיר זרקור רב עוצמה את שמשת האמבולנס וסימן לנהג לעצור. מסוק צבאי נחת ובתוך דקות והביל את שמוליק לחדר הניתוח. שמחת הפורים נמהלה בתפילות ונס ההחלמה היה מהיר. בבוקר שמוליק התעורר וביקש להניח תפילין. מצבו הוטב במהירות עד ששוחרר בריא ושלם.

איך הגיע המסוק? התשובה מדהימה: מנדי אופן השיג מדים נושאי דרגות סגן-אלוף ולבש אותם כתחפושת פורמית. במהלך הנסיעה ברכב, היה לשמוליק קר ומנדי העביר לו את החולצה. כשהחובשים השכיבו אותו על הקרקע ליד האמבולנס, אחד ראה בחושך את הדרגות על כתף הפצוע ודיווח על סגן אלוף שנפגע קשה בפגיעה הפיקוד הבכיר נלחץ ומסוק יצא לשטח להצילו...

⁸ מספרים שפעם הגיע אישה לבית הגאון הרגוצבי בדווינסק וסיפרה בדאגה שבנה התינוק אינו מוכן לאכול ממנה בימי השבת. הגאון ענה שזה ירושלמי מפורש וחזר לתלמודו. מבולבלת פנתה לרבה הליטאי של העיר, הגאון רבי מאיר שמחה, האור שמח והסביר לה כוונת הגאון: תוספות ב"ק לז,א מביא דברי הירושלמי, ששור מועד לנגוח בשבת, אינו מועד לימי חול. מבאר התוספות שהוא רואה את שכניו בשבת בבגדים אחרים ונראים בעיניו זרים ונוכחים ולכן נבהל ונוגח. המשיך רבי מאיר שמחה והסביר לאישה, שכנראה בשבת היא לובשת בגדים מיוחדים ובנה אינו מכירה בהם והיא נראית לו זרה וחושש לאכול ממנה...

ספר החינוך מעניק משמעות מעמיקה למצוות בגדי כהונה והדברים מתיישרים היטב עם המשמעות הרעיונית של "הלבושים", כפי שמתבארים בפרק ד' בספר התניא.

ד. ספר החינוך אומר מילים חזקות:

4. ספר החינוך צט': השליח המכפר צריך להתפייס כל מחשבותיו וכוונתו אל העבודה, ולכן ראוי ללבוש בגדים מיוחדים שכאשר יסתכל בכל מקום בגופו יהיה נזכר ומתעורר בליבו לפני מי עובד.

הבגד מעורר כוונה ויוצר זהות. הרעיון הוא, שהנפש עשירה בתחושות והרגשות, אבל הן נשארות עמוקות בתוך העולם הפנימי ולא יוצאות החוצה. הבגד הוא המתווך בין הרגשת הנפש ובין המציאות המעשית ומנכיחה באוויר העולם. כאשר מגיע יום כיפור וכולם עוברים לבגדי לבן, התודעה משתנית והופכת להיות רצינית ומהורהרת יותר.

להבדיל, כיום חברות עסקיות מחייבות "קוד לבוש" מכובד, משום שהבגד יוצר תודעה. כשאיש מכירות מחויט בחולצה לבנה ובמכנס כהה - הוא מתייחס לעצמו ברצינות ומעריך את תפקידו. הדבר קשור למהפכה הבסיסית שמאריך בה ספר החינוך: "אחרי המעשים נמשכים הלבבות". בעוד שרגילים לחשוב כי הנפש נמצאת בעולם השכלי והרגשי ואילו המעשים הם רק חיצוניים, האמת היא שהראש הולך על הרגליים והנפש מתעצבת בעזרת הבגדים החיצוניים.

בהערה⁹ הובא סיפור בן ימינו המבטא זאת.

לכן הכהונה תלויה בבגדי הכהונה והמשמש בלא בגדים חייב מיתה. כי בלי בגדי כהונה - אין תחושת כהונה! הבגדים הם אלו שיוצרים תודעת שירות.

בכך אפשר לבאר את כל הגדולים שביקשו ללבוש בגדי כהונה. שכן רצו להתרומם עד כמה שאפשר למדרגת כוהן. ואולי אפשר לבאר כן אפילו לגבי אחשוורוש עצמו, שהחזיק עצמו כמו א-ל לעבודה זרה וחשב שבזכות בגדי הכוהן, יתרומם בעצמו למדרגה גבוהה יותר.

מכאן החשיבות המכרעת של הצניעות אפילו בחדרי חדרים: בגד מגדיר את הנפש עצמה. כשאדם נוהג בצניעות - הוא מתכנס לגבולות הקדושה וכך להיפך ח"ו. הרבי אמר פעם ביטוי חריף (שיחת יב תמוז תשל'): חוסר צניעות נועד לעורר את הרע השפל שבדרך כלל מכוסה. לכל אדם יש רע בסיסי, אך הוא מכוסה בעומק הנפש ואילו חוסר צניעות נועד להציף את החולשה העמוקה של האדם.

עד כאן דובר על חשיבות הלבושים במובנם הפשוט. רבינו הזקן (תניא ד) מתרגם זאת על לבושי הנפש. הנפש עצמה מורכבת משכל ומידות, ובנוסף מלבישה עצמה במחשבה, דיבור ומעשה. הכוחות הללו דומים ללבוש, משום שנועדו לצאת מהנפש החוצה. לתקשר עם הזולת או לתרגם לעצמה במחשבה את עצם הרגשותיה ולא עבור עצם הכוח. זאת ועוד: האדם יכול לשלוט בהם ולהחליפם כרצונו כמו לבוש. הוא יכול לבחור לחשוב מחשבות אחרות מהנטייה הנפשית שלו, לדבר דברים אחרים ממה שמרגיש בתוך תוכו, ומסוגל לעשות מעשים שאינם משקפים את הרצון הפנימי שלו.

⁹ מרטין (משה שמעון) גרינפלד היה החייט המפורסם בארצות הברית. הוא תפר את החליפות לנשיאי המדינה ולכוכבים אחרים וניהל מותג יוקרתי על שמו. לא פעם ניצל את מעמדו כדי להעביר מסרים יהודיים לנשיא. במבצע סואץ באוקטובר 1956 הוא חש חרדה לגורלה של מדינת ישראל הצעירה. באותם ימים תפר חליפה לנשיא אייזנהאואר והטמין חמש פתקים בחמש הכיסים של החליפה: "אם תוציא את שר החוץ שלך, ג'ון פוסטר, לשבוע חופש, המלחמה תיגמר במהירות, אף אמריקאי לא ייפגע ותעלת סואץ תיפתח...". הוא מספר סיפור מרתק על הקשר שלו לעולם הבגדים: הוא נולד בצ'כסלובקיה ובגיל 16 הגיע לאושוויץ. כיון שהיה נראה חסון, הוא משלח לעבודה במכבסה ולא לתאי הגזים. לא היה לו רקע בעבודה ופעם הבריש חצן מדי חולצה של קצין נאצי וקרע את הצווארון. הקצין הנרגז נתן לו מכות רצח וזרק עליו בזעם את החולצה. גרינפלד התעשר בחולצה נוספת ועלה לו רעיון משוגע: הוא לבש את החולצה של הקצין הנאצי תחת מדי האסיר המפוספסים, כדי שיהיה לו יותר חם.

ואז קרה משהו: הוא שם לב שהוא מתייחס לעצמו אחרת. מרגע שלבש את חולצת הקצין - הוא החל ללכת זקוף. הוא לא כמו כולם, הוא חשוב יותר. גם האסירים האחרים שראו את צווארון הקצין מציץ תחת חולצת האסיר חשבו שיש לו ייחוס והתייחסו בכבוד. לאחר ששרד את המלחמה - הוא לא עזב את עולם הבגדים.

כאן באה הבשורה העצומה של בגדי הכהונה: **הכול תלוי בלבושים והלבושים תלויים לחלוטין בבחירה שלנו**. דווקא החלק החיצוני - המחשבה, הדיבור והמעשה - הוא זה שמעצב את הנפש והוא נתון לשליטתנו. ככל שאדם נמצא בתקופה גרועה מבחינה רגשית - הוא תמיד יכול לבחור לעצור את הכאב וללבוש לבושים חיוביים. לשנות את צורת המבט על החיים ולהתמקד בטוב שממתין לו.

זאת הייתה הוראה מקובלת אצל הרבי: "טראכט גוט - וועט זיין גוט", ומתוך המחשבה הטובה - תשתנה גם הפנימיות. כך בדיבור וכך במחשבה.

דוגמה מדויקת: חתן וכלה נכנסו נרגשים לרבי מליובאוויטש לפני חתונתם. הם עמדו ימים ספורים לפני האירוע החשוב בחייהם ונכנסו לבקש ברכה לחיים מאושרים. לפתע פרצה הכלה בבכי ורמזה לחתנה שהיא רוצה לשוחח עם הרבי ביחידות. נבון עזב את החדר ולא ידע מה לחשוב: אולי מדברת בגנותו. אחרי כמה רגעים היא יצאה מהחדר נסערת וההזדמנות לא התאימה לשיחה.

מיד אחרי החופה הוא שאל: "מה היה בחדרו של הרבי?". "אמרתי לרבי שאני רוצה לבטל את החתונה. אני טיפוס נסער וקצר רוח ועלולה לפגוע בך. אולם הרבי דחה את ההצעה ואמר שזיווג הוא משמים ולא מבטלים חתונה. ביחס לבעיה שהעליתי הציע הרבי הצעה שתפתח בי מידת סבלנות: "תתנדבי שעה בשבוע בגן ילדים לתלמידים לקויי למידה והפעילות האיטית והעדינה איתם, תלמד אותך סבלנות. הדיבור בטון רגוע והחזרה על אותם מסרים ישחררו אותך מהאימפולסיביות".

בכך מבארים אדמור"י חב"ד נקודה יפה: פעמיים נשלחו מרגלים מהמדבר לרגל את הארץ. אולם בפעם הראשונה - כשמשה רבנו שלח אותם - השליחות נכשלה לחלוטין ואילו בפעם השנייה - כשהושע שלח מרגלים ליריחו - השליחות הוכתרה בהצלחה.

ההסבר הפנימי: משה שלח את המרגלים לרגל את כל הארץ, מתחילתה ועד סופה. ואילו יהושע שלח אותם לרגל רק את העיר יריחו, שהייתה "מנעולה של ארץ ישראל", פתח הכניסה לארץ. משה שאף לכבוש את כל האישיות הפנימית, כולל השכל והרגש, וזאת משימה גדולה על האדם. יהושע, לעומת זאת, שלח אותם לכבוש רק את ה"מנעול", כלומר, רק את השליטה במחשבה, דיבור ומעשה. זהו בכוחו של האדם ומה שיוצר את השינוי בהמשך גם בכוחות הפנימיים.

תורת מנחם תשכ"א/351: עיקר העבודה בזמן הזה היא בעניין הלבושים דמחשבה, דיבור ומעשה בלבד ולא בבירור המידות עצמם וכל שכן לא בבירור המוחין שזה יהיה רק לעתיד לבוא ... ומכל מקום נעשה על ידי הלבושים עניין היופי בכוחות הפנימיים, מדות ומוחין.

**כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי הרבי ברחבי תבל**

**ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב**

